

Omgang met dier beïnvloedt gezondheid

De productie en diergezondheid worden in belangrijke mate beïnvloed door de manier waarop de diervverzorgers met de dieren omgaan.

MONIQUE DRIESSE, dierenarts bij Boehringer Ingelheim en

MARKO RUIS, onderzoeker bij Wageningen UR Livestock Research en docent bij Hogeschool Van Hall Larenstein in Leeuwarden

Paul Hemsworth (directeur van Animal Welfare Science Centre, University of Melbourne, Australië) vertelde tijdens het vierde Boehringer Ingelheim expertforum over welzijn bij landbouwhuisdieren dat productie en diergezondheid in belangrijke mate worden beïnvloed door de manier waarop diervverzorgers met de dieren omgaan. Dieren die op een negatieve manier behandeld en benaderd worden, worden bang voor mensen en hebben hierdoor meer stress. Chronische stress kan ertoe leiden dat dieren minder groeien, minder produceren en een slechtere voederconversie hebben. De gezondheid wordt ook aangetast. Zo is het bekend dat het gedrag van de diervverzorger effect heeft op kreupelheid bij koeien, maar

bijvoorbeeld ook op de algemene weerstand bij kippen.

Karakter dier

Volgens Jenny Gibbons (Agriculture and Agri-Food Canada, BC, Canada) bepaalt het temperament of karakter van een dier hoe het op zijn omgeving reageert en er mee om kan gaan. Het karakter van een dier is een resultante van genetische aanleg en wat het dier meemaakt, vooral in zijn jonge leven. Onderzoek naar temperament van dieren is gedaan om problemen, zoals agressie bij varkens en veren pikken bij kippen, aan te pakken. Gevoelige en angstige dieren worden geassocieerd met een verminderd welzijn, verminderde productie

en verminderde gezondheid. Sommige koeien reageren consequent sterker op de omgeving en op diervverzorgers. Deze dieren vertonen meer angst en zijn gevoeliger voor stress. Ze hebben de meeste last van een negatieve benadering door diervverzorgers. Er zijn verschillende manieren om het karakter van koeien en de mate van angst te evalueren. De vluchttest (tijd waarin een dier een behandelplek verlaat over een bepaalde afstand) is objectief en herhaalbaar. De benaderingsafstand tot mensen is hiermee vergelijkbaar en gemakkelijker uitvoerbaar. Een indicatie voor angst voor mensen is de afstand tot waar mensen koeien kunnen benaderen. Door te kijken naar de reactie op onbekende voorwerpen onder

verschillende omstandigheden krijg je een indruk van de algemene angst- en stressgevoeligheid. Op fokkerijgebied wordt tegenwoordig gelet op robuustheid; wellicht kunnen dieren geselecteerd worden op basis van temperament om de productiviteit en welzijn te verbeteren.

Ongevallen door dieren

In Frankrijk gebeuren 5 tot 20 procent van de ongevallen met boeren tijdens de omgang met dieren. Begrijpen hoe dieren de omgeving ervaren is belangrijk om de stal, maar ook een behandelruimte, daarop aan te kunnen passen. Een goede en positieve omgang met dieren hangt vooral af van een positieve grondhouding; dat wil zeggen positieve gedachten over de dieren en het werken met de dieren, aldus Xavier Boivin (INRA, Frankrijk) en Marko Ruis (Wageningen UR Livestock Research, Lelystad).

Sterktes en zwaktes ontdekken

Er zit veel verschil tussen veehouders in de houding ten aanzien van dieren en de omgang ermee. Dus er zijn enorme mogelijkheden voor de verbetering hiervan door trainingsprogramma's. Er zijn trainingen (rundvee, varkens, leghennen) ontwikkeld – onder de naam Quality Handling® – die deelnemers bewust maken van het belang van een goede omgang met dieren. De trainingsprogramma's zijn wetenschappelijk onderbouwd en bevatten informatie over diergedrag, goede omgang en gebruik van de faciliteiten. De cursisten ontdekken

onder andere aan de hand van een vragenlijst hun eigen sterktes en zwaktes in de omgang met de dieren. Hierdoor is de training niet alleen informatief, maar creëert hij ook daadwerkelijk een verandering in de houding (interventie). De trainingen laten de voordeelen zien van een positieve omgang voor welzijn, gezondheid, productie, werkplezier en genoegdoening. Rode draad is verder begrip voor en kennis van het dier: wie het gedrag van koeien, kippen of varkens goed

de omgang met dieren – 'low-stress handling' – zorgen er ook voor dat behandelingen werken en vaccinaties beter aanslaan. Positieve interacties met dieren, vooral op kritische momenten, zijn belangrijk, zoals bij de geboorte, het spenen en bij verplaatsingen. Fluiten en schreeuwen is zinloos, het gaat om de positie van de verzorger bij het verplaatsen van de dieren. Noffsinger gaf het advies om bij het verplaatsen altijd voor de dieren te staan en er de tijd voor te nemen.

Begroet nieuwe dieren bij aankomst. Koeien leren snel.

weet te interpreteren kan daarop anticiperen: 'Think animal'. De training voor de rundvee-sector is beschikbaar in het Engels, Duits en Frans. De andere trainingen zijn ook in het Nederlands.

Ziekte en sterfte

Volgens Tom Noffsinger (rundveeadviseur, Verenigde Staten) zijn er grote verschillen tussen bedrijven wat betreft ziekte- en sterftepercentages. Een groot deel van deze variatie wordt veroorzaakt door mensen. Koeien vertonen vaak prooidierinstinct. Als verzorgers zich als 'roofdieren' gedragen, zullen ze proberen om symptomen van ziekte en zwakte te verbergen. Goede vaardigheden in

Ook nieuwe dieren 'begroeten' bij aankomst zorgt voor een goede relatie. Koeien leren snel. Het investeren in tijd om mens en dier te trainen, verdient zich later dubbel en dwars terug. Elke mens-dierinteractie moet voor beide een positieve ervaring zijn. Kleine en gemakkelijk te implementeren veranderingen, zoals in de omgang met dieren, kunnen bijdragen aan het verbeteren van welzijn en productiviteit. Voorlichting en communicatie naar veehouders over welzijn en de omgang met dieren is noodzakelijk.

De presentaties en de proceedings kunt u vinden op www.farmanimalwellbeing.eu.

Dagelijks positief contact met dieren zorgt voor minder stress en een betere productie.

FOTO: GR

De diervverzorgers nemen de tijd voor het verplaatsen van de vaarzen. Door de rust lopen ze vanzelf de transportwaggen in.

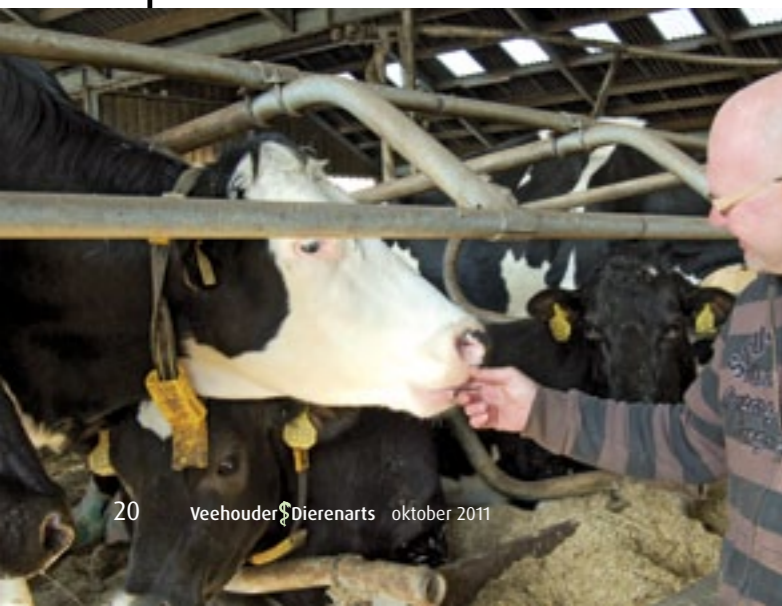
FOTO: GR

Door een goede omgang met de dieren slaan vaccinaties beter aan.

FOTO: GR

Positieve interacties, al vanaf de geboorte, betalen zich dubbel en dwars terug.

FOTO: TWAN WIEMANS

Copyright foto